

Łódź, dnia 15 października 2017

Prof. dr hab. inż. Jerzy Lewandowski
Politechnika Łódzka
Wydział Zarządzania i Inżynierii Produkcji

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr inż. Magdaleny Wróbel-Lachowskiej pt.: „Zarządzanie wiedzą w procesie kształcenia logistycznego na przykładzie regionu łódzkiego napisanej pod kierunkiem naukowym dra hab. inż. Zbigniewa Wiśniewskiego, prof. PŁ

1. Formalna podstawa opracowania recenzji

Formalną podstawę opracowania recenzji stanowi Uchwała Rady Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Łódzkiej na posiedzeniu w dniu 13 września 2017r.

2. Ogólna charakterystyka zawartości rozprawy

Recenzowana rozprawa zawiera spis treści, wprowadzenie, cztery rozdziały i dyskusję wyników. Rozdziały dotyczą następujących zagadnień: relacja między wiedzą, umiejętnością i podstawą w procesie kształcenia, zarządzania wiedzą w przemyśle 4 generacji, determinanty procesu kształcenia logistycznego w regionie łódzkim – wyniki badań oraz model zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego. Ponadto rozprawa zawiera bibliografię, spis rysunków, spis tabel i osiem załączników. Bibliografia obejmuje 202 pozycje literaturowe (w większości wydawnictw książkowych), z których 40 to pozycje w języku angielskim. Ponadto bibliografia zawiera 15 stron internetowych.

Całość rozprawy liczy 327 stron, w tym 259 to strony zawierające treści merytoryczne.

Strukturę rozprawy oceniam pozytywnie z drobną uwagą redakcyjną. Zarówno wprowadzenia, jak i dyskusji wyników traktowanej jako podsumowanie nie traktuje się jak rozdział.

3. Przedmiot badań i problem badawczy, cel i hipoteza badawcza oraz zakres tematyczny rozprawy

Współcześnie wymagane jest posiadanie przez kadrę właściwych kompetencji. Kompetencje te zdobywają kandydaci w ramach kształcenia na uczelniach. Wśród zawodów poszukuje się obecnie specjalistów kandydatów posiadających wiedzę z zakresu logistyki. Doktorantka uzasadnia potrzebę podjęcia tematu badań z zakresu zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego.

Jako przedmiot badań Autorka określa:

„zarządzanie wiedzą w procesie kształcenia logistycznego na przykładzie regionu łódzkiego.”

Natomiast główny problem badawczy określa w postaci:

„jak należy zarządzać wiedzą w procesie kształcenia logistycznego w regionie łódzkim, aby zapewnić w tym procesie takie efekty kształcenia (rozumiane, jako połączenie wiedzy, umiejętności oraz postaw), odpowiadające kompetencjom wymaganym od pracowników logistycznych w regionie łódzkim, które pozwolą zwiększyć atrakcyjność zawodową studentów i absolwentów, a tym samym zwiększyć konkurencyjność branży logistycznej i regionu?”

W oparciu o powyższe Doktorantka formułuje cel i hipotezę badawczą.

Cel pracy określa następująco:

„opracowanie, opierającego się na elastycznej relacji między uczelniami, a przedsiębiorstwami, modelu zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego, zapewniającego w tym procesie efekty kształcenia, odpowiadające kompetencjom wymaganym od pracowników logistycznych w regionie łódzkim, które pozwolą zwiększyć atrakcyjność zawodową studentów i absolwentów, a tym samym zwiększyć konkurencyjność branży logistycznej i regionu.”

Biorąc pod uwagę problem badawczy, Doktorantka sformułowała hipotezę badawczą w postaci:

„brak modelu zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego, opierającego się na elastycznej relacji między uczelniami, a przedsiębiorstwami, powoduje, że nie jest możliwe zapewnienie w tym procesie efektów kształcenia, odpowiadających kompetencjom wymaganym od pracowników logistycznych w regionie łódzkim, które pozwalają zwiększyć atrakcyjność zawodową studentów i absolwentów, a tym samym zwiększyć konkurencyjność branży logistycznej i regionu.”

Mam uwagę do sformułowanego problemu badawczego celu i hipotezy badawczej, które mają zbyt złożoną postać.

Zakres tematyczny rozprawy Doktorantka dzieli na część teoretyczną i empiryczną. Efektem rozważań teoretycznych jak i empirycznych jest zbudowanie modelu zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego.

W rozdziale drugim Doktorantka koncentruje się na relacjach między wiedzą, umiejętnością i postawą w procesie kształcenia. W ciekawy sposób przedstawia dyskusję podjętą w postaci odpowiedzi na pytania badawcze. W części wstępnej charakteryzuje problemy interpretacyjne pojęć wiedzy, następnie zajmuje się ewolucją modeli kształcenia. Szczegółowo rozpatruje rolę kształcenia w rozwoju społeczeństwa europejskiego, modele przekazywania wiedzy oraz modele kształtowania umiejętności i postaw. Współczesne podejście do kształcenia jest kolejnym zagadnieniem. Rozwija je w postaci postanowienia Deklaracji Bolońskiej w zakresie kształcenia, założeń strategii „Europa 2020” w zakresie kształcenia, prawa polskiego w obszarze szkolnictwa wyższego oraz istoty efektów kształcenia. Rozdział drugi Doktorantka kończy podsumowaniem z przeprowadzonej dyskusji.

Rozdział drugi oceniam wysoko.

Zarządzanie wiedzą w przemyśle 4. Generacji jest przedmiotem rozważań w rozdziale trzecim. Podobnie jak w poprzednim rozdziale Doktorantka poprzez rozważania teoretyczne podejmuje próbę odpowiedzi na pytania problemowe. Chciałbym podkreślić ciekawe rozwiązanie zachęcające do pewnego rodzaju dyskusji. Przedmiot dyskusji dotyczy społeczeństwa wiedzy na tle wybranych koncepcji społeczeństwa. Autorka przedstawia różne społeczeństwa wiedzy i dokonuje ich charakterystyki. Następnie rozważa istotę zarządzania wiedzą. Problem ten rozwija w postaci ujęcia zarządzania wiedzą i zarządzania wiedzą w uczelniach. Następnie dyskusji poddaje aplikowalność wybranych modeli zarządzania wiedzą w uczelniach. Dyskusję odnosi do modelu zasobowego, modelu procesowego i modelu japońskiego. Ostatni rozważany problem dotyczy pracownika Logistyki 4.0 – pracownika wiedzy. Rozdział trzeci Doktorantka kończy podsumowaniem wyżej wymienionych rozważań.

Rozdział trzeci oceniam wysoko.

Rozdział czwarty Autorka poświęca analizie i ocenie wyników badań dotyczących determinant procesu kształcenia logistycznego w regionie łódzkim. We wstępie Autorka formułuje cztery pytania badawcze. Następnie przeprowadza rozważania poświęcone przebiegowi procesu zbierania danych i ich źródła. Dokonuje analizy źródeł zastanych dotyczących prasowych i internetowych ogłoszeń o pracę. Następnie koncentruje się na zogniskowanych wywiadach grupowych, grupowych wywiadach swobody, badaniach ankietowych ze studentami kierunku „Logistyka”. Dalej przeprowadza badania ankietowe z pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach logistycznych. Ostatnim akcentem badań są indywidualne wywiady pogłębione, następnie analizuje i ocenia potencjał regionu łódzkiego w aspekcie rozwoju logistyki. Prezentuje charakterystykę regionu, zasoby ludzkie regionu, podmioty gospodarcze w branży logistycznej w regionie, infrastrukturę transportową i magazynową w regionie, atrakcyjność inwestycyjną regionu oraz potencjał rozwojowy logistyki w regionie łódzkim. Następnie Doktorantka koncentruje się na analizie i ocenie podaży usług kształcenia logistycznego na poziomie wyższym w regionie łódzkim. Zagadnienie to Autorka uszczegóławia poddając analizie podaż usług kształcenia logistycznego oraz tendencje w kształceniu logistycznym w regionie. W podsumowaniu zagadnienia stwierdza, że *„...Konieczne było skonfrontowanie założonych w procesach kształcenia logistycznego efektów kształcenia z kompetencjami wymaganymi od pracowników logistyki zatrudnionych w przedsiębiorstwach regionu łódzkiego...”*. Autorka analizuje i ocenia kompetencje pracowników na stanowiskach logistycznych. Najpierw dokonuje charakterystyki pracy i zadań pracowników logistyki, a następnie analizy wymagań kompetencji i kwalifikacji pracowników logistyki. Analizę tę wspiera

przeprowadzonymi badaniami, które wykazały możliwość zdefiniowania wymagań kompetencji i kwalifikacji zatrudnionych pracowników na stanowiskach logistycznych. Następnie poddaje analizie deficyty kompetencyjne i kwalifikacyjne u pracowników logistyki w regionie łódzkim. Przeprowadzone badania wykazały fakt, że respondenci dostrzegali własne deficyty kompetencyjne w związku z wykonywaną pracą. Finałem przeprowadzonych badań jest opracowanie struktury kompetencji pracowników na stanowiskach logistycznych. W strukturze kompetencji Autorka zawiera przykłady zachowań świadczących o nabyciu kompetencji z konieczności odniesienia do macierzy efektów kształcenia. Ostatnim zagadnieniem rozdziału czwartego jest analiza i ocena współpracy uczelni z przedsiębiorstwami w zakresie kształtowania kompetencji w regionie. Doktorantka przeprowadza analizę i ocenę współpracy uczelni z przedsiębiorstwami w ramach praktyk i staży studentów, projektów zaliczeniowych i prac dyplomowych, prowadzonych zajęć dydaktycznych przez praktyków, rady biznesu, biura karier, szkolenia, warsztaty oraz wykłady eksperckie oraz wizyty studyjne. Następnie prezentuje oczekiwania wobec współpracy uczelni z przedsiębiorstwami. Z przeprowadzonych badań wynika, że nie udało się jednoznacznie zdefiniować obszaru pożądanej współpracy uczelnie-biznes w obszarze logistyki. W części końcowej rozdziału czwartego Doktorantka prezentuje wnioski z przeprowadzonych badań dotyczące kształcenia logistycznego w regionie łódzkim.

W wyniku tego w rozdziale czwartym buduje interesujący i wartościowy model zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego. Model ten określa jako model łańcucha dostaw wiedzy. Autorka prezentuje cechy łańcucha dostaw wiedzy (Supply Chain of Knowledge). Cechy te to sieciowość, interakcyjność i nielinearność, elastyczność, interakcyjność i dyfuzjonizm. Następnie zajmuje się łańcuchem wiedzy w ujęciu strukturalnym. Szczegółowo omawia pojęcia: producenci w łańcuchu edukacyjnym, klienci w łańcuchu edukacyjnym, dystrybutorzy w łańcuchu edukacyjnym oraz dostawcy w łańcuchu edukacyjnym. Zajmuje się też łańcuchem dostaw wiedzy w ujęciu procesowym, w którym przedstawia pewne rekomendacje. Są to: lokalizowanie wiedzy w łańcuchu dostaw wiedzy, pozyskiwanie wiedzy w łańcuchu dostaw wiedzy, dzielenie się wiedzą i jej rozpowszechnianie w łańcuchu dostaw wiedzy. W oparciu o poprzednie Doktorantka określa założenia stosowania modelu łańcucha dostaw wiedzy jako rekomendacje. Następnie szczegółowo omawia założenia, którymi są: uniwersalność, dobrowolność w stosowaniu, stopniowość wdrażania, weryfikowalność, elastyczność relacji, trwałość relacji, partycypacyjność i ekonomiczność. Zajmuje się też ewolucja modelu łańcucha dostaw wiedzy podając określone rekomendacje. Są to: ewaluacja przez studentów, ewaluacja przez absolwentów, ewaluacja przez nauczycieli akademickich, ewaluacja przez przedsiębiorstwa oraz ewaluacja przez władze jednostek uczelni. W zakończeniu Doktorantka przedstawia wnioski dotyczące zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego w oparciu o model łańcucha dostaw wiedzy. Wymienia tu niektóre korzyści dla uczelni, studentów, dla przedsiębiorstw oraz dla regionu.

Ostatnim akcentem rozprawy jest dyskusja naukowa wyników. W oparciu o rozważania teoretyczne i przeprowadzone badania empiryczne Doktorantka odpowiada na postawione w rozprawie dziesięć pytań problemowych. Są to pytania:

PP1: Jak na przestrzeni wieków w europejskim kręgu kulturowym postrzegane były: wiedza, umiejętności i postawa?

PP2: Jak na przestrzeni wieków w europejskim kręgu kulturowym kształtowały się modele kształcenia?

PP3: Jakie jest współczesne podejście do kształcenia wyższego w Unii Europejskiej, w tym w szczególności w Polsce?

PP4: Jak kształtuje się koncepcja społeczeństwa wiedzy na tle wybranych koncepcji współczesnego społeczeństwa?

PP5: Jaka jest istota zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwach, a jaka w uczelniach?

PP6: Jaka jest rola pracownika w Logistyce 4.0?

PP7: Jaki potencjał rozwojowy ma region łódzki w aspekcie rozwoju logistyki i jej kadr?

PP8: Jak kształtuje się podaż usług kształcenia logistycznego na poziomie wyższym w regionie łódzkim?

PP9: Jakie kompetencje są kluczowe w pracy na stanowiskach logistycznych w regionie łódzkim oraz jaka jest ich struktura?

PP10: Jak postrzegana jest współpraca uczelni z przedsiębiorstwami w zakresie kształtowania kompetencji w regionie?

Doktorantka przedstawia również dalsze kierunki badań porównawczych obejmujące badanie modeli zarządzania wiedzą w procesach kształcenia, które zamierza przeprowadzić na różnych uczelniach europejskich

Podsumowując część teoretyczną i empiryczną mogę stwierdzić, że bardzo wysoko oceniam je w aspekcie merytorycznym. Jest to opracowanie, które można kreślić jako wzorowe. Szczególnie chciałbym podkreślić następujące cechy:

- 1) poprawnie sformułowane pytania badawcze,
- 2) stosowanie dyskusji naukowej zarówno w części teoretycznej jak i empirycznej,
- 3) kończenie każdego rozdziału podsumowaniem,
- 4) zachowanie ciągłości myślowej realizowanych zagadnień zaznaczając, że poruszany problem będzie szczegółowo omówiony w następnym rozdziale,
- 5) sformułowanie we wnioskach odpowiedzi na postawione pytania badawcze oraz hipotezę badawczą i cel badawczy.

Jedyną uwagę merytoryczną mam do hipotezy badawczej oraz cel badawczego.

Uwaga ta dotyczy złożoności zarówno hipotezy i celu. Chciałbym podkreślić, że weryfikacja hipotezy opiera się na stwierdzeniu: zgodna lub niezgodna.

4. Uwagi krytyczne

Drobne uwagi redakcyjne przekazałem bezpośrednio Doktorantce.

5. Główne osiągnięcia naukowo-badawcze Doktorantki

Osiągnięcia naukowo- badawcze Doktorantki to:

- wykazanie się w części teoretycznej w stopniu wysokim znajomością tematyki badawczej oraz umiejętnością dyskusji naukowej,
- umiejętność przeprowadzenia badań oraz zinterpretowanie ich wyników, a w szczególności przedstawienie komentarza naukowego,
- opracowanie modelu zarządzania wiedzą w procesie kształcenia logistycznego, zaproponowanie rekomendacji, która będzie wspomaganie aplikacji modelu do praktyki.

6. Wniosek końcowy

Na podstawie dokonanej oceny stwierdzam, że Doktorantka wybrała ważny i aktualny problem badawczy, przedstawiła ciekawy obszar empiryczny. Rozprawa spełnia ustawowe kryteria wymagane od rozprawy doktorskiej, określone w art. 13. ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o tytule i stopniach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz.U. 2005. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.).

Jestem przekonany, że rozprawa stanowi podstawę do przyznania Kandydatce stopnia naukowego doktora. Wnoszę zatem o jej przyjęcie i dopuszczenie Pani mgr Magdaleny Wróbel - Lachowskiej do publicznej obrony.

Ze względu na wyżej wymienione osiągnięcia naukowo-badawcze, a także aplikacyjne Doktorantki stawiam wniosek o wyróżnienie Jej rozprawy.

